

Sammanfattning

I betänkandet behandlas åtta motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1999 om förhandlingarna i Världshandelsorganisationen (WTO) på jordbruks- och miljöområdena. Samtliga motionsyrkanden avstyrks, huvudsakligen med hänvisning till tidigare riksdagsuttalanden i frågorna.

Till betänkandet fogas fem reservationer.

Motionerna

1999/2000: MJ222 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att försvara den europeiska modellen för jordbruksproduktion och ta till vara speciella svenska handelsintressen på jordbruksområdet i kommande världshandelsförhandlingar.

1999/2000: MJ257 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svensk hållning inför kommande WTO-runda.

1999/2000: N243 av Eva Flyborg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s förhandlingsposition på jordbruksområdet.

1999/2000: N382 av Yvonne Ruwaida och Mikael Johansson (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör verka för att internationella miljökonventioner inte inskränks av WTO:s regler enligt vad som i motionen anförts,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall arbeta för att livsmedelssäkerhet integreras i artikel 20 i jordbruksavtalet som en non-trade issue,

11. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall arbeta för att målet för framtida livsmedelssäkerhet – ett hållbart jordbruk som tar hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter – inte motverkas av reglerna i WTO:s jordbruksavtal,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall arbeta för att målsättningen om livsmedelssäkerhet ges en överordnad och operationaliserad roll i jordbruksavtalet,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall arbeta för att effekten av nuvarande jordbruksavtal utvärderas innan nya regler för liberalisering genomförs.

Utskottet

Motionerna

Inför förhandlingarna inom WTO på jordbruksområdet betonas i motion MJ222 (c) vikten av att den europeiska modellen för jordbruksproduktion försvaras och att speciella svenska handelsintressen på jordbruksområdet tas tillvara. Det är enligt motionärerna fråga om levande landsbygd, god djuromsorg och miljöhänsyn. Även jordbrukets multifunktionella betydelse, dvs. uppnående av olika samhällsmål såsom säkra livsmedel, livsmedelsförsörjning och miljö- och landsbygdsutveckling, bör framhållas (yrkande 2). Enligt motion N243 (fp) är EU:s föreslagna förhandlingsupplägg som strävar till att upprätthålla status quo vad gäller de stora jordbruksstöden inte acceptabelt. Ambitionen måste i stället vara att uppnå längre gående liberaliseringar av handeln med jordbruksprodukter än kommissionen enligt motionärernas uppfattning tycks villig att gå med på. Det är också av vikt att konsumenternas trygghet säkras genom ett förbättrat universellt regelverk för miljö- och folkhälsoskydd (yrkande 2). I motion MJ257 (kd) framhålls att den svenska hållningen inför kommande WTO-runda bör innebära en mer offensiv attityd när det gäller ekologiskt uthålligt jordbruk, miljöaspekter och inställning till animalieproduktionen (yrkande 13). Motionärerna i motion N382 (mp) framlägger ett antal krav på det svenska förhandlingsarbetet. Sverige bör arbeta för att målet för framtida livsmedelssäkerhet, dvs. ett hållbart jordbruk som tar hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter, inte motverkas av reglerna i WTO:s jordbruksavtal (yrkande 11). Livsmedelssäkerhet bör integreras i artikel 20 i jordbruksavtalet som en s.k. non-trade issue (yrkande 10). Målsättningen om livsmedelssäkerhet bör ges en överordnad och operationaliserad roll i jordbruksavtalet (yrkande 12). Effekten av nuvarande jordbruksavtal bör utvärderas innan nya regler för liberalisering genomförs (yrkande 14).

När det gäller förhandlingarna på miljöområdet bör enligt motion N382 (mp) Sverige verka för att internationella miljökonventioner inte inskränks av WTO:s regler. Det är enligt motionärerna av stor vikt att relationen mellan WTO-avtalen och FN-konventioner eller övriga internationella överenskommelser regleras (yrkande 2).

Utskottets överväganden

Inledningsvis vill utskottet erinra om att EG:s handelsrelationer med länder utanför EU, liksom EG:s agerande i WTO, hanteras inom ramen för den

gemensamma handelspolitiken. Kommissionen för EG:s talan i dessa sammanhang.

Våren 1999 tog riksdagen ställning dels till regeringens skrivelse 1998/99:59 om svensk handelspolitik inför en ny WTO-runda, dels till ett antal motioner på området (bet. 1998/99:NU13). WTO:s ministerkonferens, som ägde rum i Seattle, avslutades i början av december 1999 utan att enighet kunde nås om igångsättandet av en ny multilateral förhandlingsrunda i WTO. Ministerkonferensen misslyckades eftersom de deltagande länderna inte kunde enas om texten till en slutdeklaration som skulle ha utgjort inledningen till en ny multilateral förhandlingsrunda. Diskussionerna om nya förhandlingar kommer att fortsätta under år 2000 och WTO:s generaldirektör har i uppdrag att fortsätta konsultationerna om förutsättningarna för inledande av en ny förhandlingsrunda. Inom ramen för WTO:s s.k. inbyggda agenda har sektorsförhandlingar om jordbruk och tjänster formellt inletts i början av år 2000. Ett första förhandlingsmöte rörande tjänster ägde rum i slutet av februari i år och beträffande jordbruket kommer ett första förhandlingsmöte att äga rum i slutet av mars. Huvudfrågorna för den kommande jordbruksförhandlingen gäller ytterligare neddragningar av tullskydd, exportbidrag och andra former av produktionsstimulerande stödåtgärder. Dessutom kommer miljö-, konsument-, arbetsrätts-, djurskydds- och etikhänsyn att behandlas.

I sin skrivelse inför WTO-rundan anförde *regeringen* att länder med högt skydd för jordbruket, som Japan, Korea, Schweiz och Norge, dittills i förberedelsearbetet hade framhållit jordbruksproduktionens multifunktionalitet, dvs. jordbrukets betydelse för att uppnå olika samhällsmål. Här utpekades jordbrukets roll för säkra livsmedel, livsmedelsförsörjning, miljö och landsbygdsutveckling. Även EG anser att den fortsatta liberaliseringen bör ske på ett sätt som beaktar värdet av jordbrukets multifunktionalitet. Enligt *regeringen* skulle flertalet länder kunna enas om vikten av att sådana olika mål skall uppnås. Oenighet råder dock om vilka medel som, utan att vara handelsnedvridande, skall väljas för att nå målen.

Näringsutskottet konstaterar i sitt ovan nämnda betänkande att det i ett väsentligt antal frågor finns en värdegemenskap mellan de då aktuella motionerna, som till stor del överensstämmer med dem som miljö- och jordbruksutskottet behandlar i detta betänkande, och regeringens skrivelse i synen på förutsättningarna för de kommande förhandlingarna och inriktningen av de svenska positionerna inom de viktigaste förhandlingsområdena. De synpunkter som framfördes i motionerna om inriktningen av förhandlingarna rörande bl.a. jordbruksområdet synes enligt *näringsutskottet* i stora delar stå i överensstämmelse med de uppfattningar som uttrycktes i regeringens skrivelse.

När det gäller jordbruksfrågorna konstaterade *näringsutskottet*, i likhet med utrikesutskottet i sitt yttrande till *näringsutskottet*, att jordbruket var en nyckelfråga i de då förestående WTO-förhandlingarna. Den jordbrukspolitiskt reglerade högprislinjen inom EU och i ett antal andra i-länder driver upp produktionen inom dessa länder och resulterar i en överskottssituation. Som ett viktigt steg ansåg *näringsutskottet* minskning av jordbrukssubventionerna och därmed den dumpning av överskott som bönder i u-länder inte kan kon-

kurrera med. Näringsutskottet kunde se fördelar med vad som kan karaktäriseras som den europeiska modellen, dvs. ett jordbruk där en levande landsbygd, god djuromsorg och miljöhänsyn står i förgrunden. Detta fick dock inte enligt näringsutskottets uppfattning förhindra en nödvändig anpassning och en avreglering av EG:s jordbrukspolitik. De mål som här nämnts måste alltså uppfyllas inom ramen för en fortsatt marknadsanpassning av den europeiska jordbrukspolitiken.

Enligt vad *miljö- och jordbruksutskottet* erfarit är det främst USA och företrädare för den s.k. Cairnsgruppen som kräver att jordbruket i princip skall behandlas som andra sektorer. För att kravet på att jordbruksprodukter inte skall integreras i WTO-reglerna för andra varor skulle ges upp, frånträdde EU sitt krav på en hänvisning till multifunktionalitet och djurvälstånd i sista versionen av den jordbrukstext som diskuterades i Seattle. Texten ger emellertid möjlighet för EU att återkomma i dessa frågor. Sveriges och EU:s inställning kvarstår oförändrad.

Som framgår av det ovan anförda har riksdagen och regeringen i stor utsträckning ställt sig bakom de allmänna synpunkter angående bl.a. jordbrukets roll i WTO-förhandlingarna som framförs i motionerna MJ222 (c) yrkande 2, MJ257 (kd) yrkande 13, N243 (fp) yrkande 2 och N382 (mp) yrkandena 10–12. Enligt utskottets mening bör motionerna i dessa delar lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet har vidare erfarit att Sverige i EU betonat vikten av att, i kommande förhandlingar, hänsyn tas till u-ländernas problem med implementering av åtaganden i den s.k. Uruguayrundan. Med hänvisning härtill och till vad utskottet i tillämpliga delar anført ovan avstyrker utskottet motion N382 (mp) yrkande 14 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Som anføres i *näringsutskottets* betänkande är sambandet mellan handelspolitik och miljöfrågor ett prioriterat område för Sverige och EU som helhet i WTO-sammanhang. Ett viktigt övergripande svenskt mål är att så långt som möjligt undanröja risken för konflikt mellan miljöpolitiska och handelspolitiska beslut. Det finns också anledning att erinra om att både Sverige och EU i WTO:s arbete verkar för att handelsregelverket skall kunna stödja handelsbegränsande åtgärder vidtagna inom ramen för miljökonventioner. Som näringsutskottet påpekar finns emellertid behov av att se över relationen mellan handels- och miljöregler. De åtaganden som världens länder har gjort på miljöområdet, inom ramen för bl.a. Agenda 21, får inte undergrävas av ett WTO-avtal. Dock inser *miljö- och jordbruksutskottet*, som härvidlag delar näringsutskottets uppfattning, de svårigheter som föreligger att hantera dessa frågor; många u-länder ser de krav som reses från i-ländernas sida beträffande mänskliga rättigheter i arbetslivet och miljöhänsyn mer som förtäckta protektionistiska strävanden än omsorg om de värden som anspråken säger sig vilja skydda. Även här måste balanserade förhandlingslösningar sökas som förmår undanröja den atmosfär av misstänksamhet som nu omgärdar dessa två frågeområden. Härutöver vill utskottet upprepa sitt uttalande från januari i år (bet. 1999/2000:MJU6) att innevarande år måste tas till vara för att fullt ut bredda vägen för att det beslut som Sverige eftersträvar i Seattle skall kunna fattas så snart som möjligt. Särskilda insatser behövs för att skapa ökad förståelse för att i WTO även diskutera frågor som miljö och

arbetsvillkor. I sin årliga berättelse om verksamheten i Europeiska unionen (skr. 1999/2000:60) framhåller regeringen att Sverige har verkat aktivt för att miljöfrågorna skall utgöra en del av en ny förhandlingsrunda inom WTO. Som ett av många skäl till detta anförs att Sverige anser att handels- och miljöpolitiken måste göras ömsesidigt stödjande och att WTO inom sitt kompetensområde måste visa att också handelssystemet är berett att bidra till att lösa de globala miljöproblemen och stödja det globala miljöarbetet. Den övergripande målsättningen för förhandlingsrundan vad avser miljöperspektivet har varit, och kommer enligt regeringen att fortsatt vara, ett förhandlingsresultat där man kan identifiera miljövänliga konsekvenser inom alla relevanta områden och sektorer och där de WTO-regler som påverkat miljöskyddet har gjorts tydliga. Regeringen uttalar i skrivelsen sin avsikt att fortsatt driva miljöfrågorna aktivt i WTO. Det kan tilläggas att, enligt vad utskottet erfarit, EU i förarbetet till konferensen i Seattle framför allt har drivit tre miljöfrågor: miljömärkning, försiktighetsprincipen och förhållandet mellan miljöavtal och WTO. Dessa frågor utgör viktiga beståndsdelar i EU:s arbete med att säkerställa att de globala regelverken på handels- och miljöområdena är ömsesidigt stödjande.

Utskottet vill slutligen erinra om att världens länder i slutet av januari 2000 anslöt sig till ett globalt avtal (protokoll) under konventionen om biologisk mångfald. Protokollet reglerar handeln med s.k. genetiskt modifierade organismer, GMO, i bl.a. livsmedel, utsäde och djurfoder. I sitt anförande i kammaren den 3 februari 2000 med anledning av avtalet (prot. 1999/2000:60, 12 §) konstaterade miljöministern, som framhöll protokollet som ett genombrott på det internationella miljöområdet, att protokollet klart och tydligt uttrycker att internationella miljöavtal och det globala handelssystemet skall och kan samverka för att nå en hållbar utveckling. I protokollstexten påpekas att internationella avtal skall vara ömsesidigt stödjande (mutually supportive) och inte oförenliga med varandra. Vidare skall protokollet inte underordnas andra internationella avtal men inte heller direkt påverka rättigheter och skyldigheter i andra internationella avtal. Därmed, konstaterade miljöministern, har protokollet starka kopplingar till det internationella regelverket på handelns område. Enligt miljöministern torde detta förhållande undanröja riskerna för att de initiativ som har tagits inom WTO skall leda till att miljöriskerna med den moderna biotekniken undervärderas. Avslutningsvis framhöll miljöministern bl.a. att protokollet ger skydd åt miljön samtidigt som det fungerar som stöd för och i samstämmighet med Sveriges åtaganden under frihandelsavtalet. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att internationella avtal, för att fungera ömsesidigt stödjande, måste innehålla likvärdiga och jämbördiga sanktionsbestämmelser. Detta för att förhindra att ett avtal dominerar över ett annat.

Enligt utskottets mening innebär det ovan anförda att syftet med motion N382 (mp) yrkande 2 torde bli tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *WTO-förhandlingar på jordbruksområdet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000: MJ222 yrkande 2,
1999/2000: MJ257 yrkande 13, 1999/2000: N243 yrkande 2 och
1999/2000: N382 yrkande 11,

res. 1 (m) - motiv.

res. 2 (kd, c)

res. 3 (v, mp)

res. 4 (fp)

2. beträffande *livsmedelssäkerhetens roll i jordbruksavtalet m.m.*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: N382 yrkandena 10 och 12,

res. 5 (mp)

3. beträffande *utvärdering av nuvarande jordbruksavtal*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: N382 yrkande 14,

4. beträffande *WTO-förhandlingar på miljöområdet*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: N382 yrkande 2.

Stockholm den 30 mars 2000

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jonas Ringqvist (v) och Marianne Samuelsson (mp).

Reservationer

1. *WTO-förhandlingar på jordbruksområdet (mom. 1, motiveringen)*

Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Näringsutskottet konstaterar" och på s. 4 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige inom EU verka för en avreglerad och förenklad jordbrukspolitik. Utifrån en hög rationaliseringsgrad och ett gediget kunnande är det svenska jordbruket konkurrenskraftigt i EU-sammanhang. Detta förutsätter emellertid att inhemska konkurrenshämmande kostnader och regler undanröjs. Avregleringen måste genomföras successivt och med respekt för näringens anpassning till en friare marknad.

Avreglering och marknadsanpassning är på sikt en överlevnadsfråga för hela det europeiska jordbruket.

Livsmedelsproduktionen är en betydelsefull del av EU:s näringsliv och av dess kultur. Det är därför av vikt att såväl primärproduktion som industri kan dra nytta av den öppnade världsmarknad som kommer att bli följd av redan genomförda och kommande förhandlingar i WTO. Ambitionen måste vara att, efter ytterligare avregleringar, europeiska livsmedel skall vara vinnare på världsmarknaden. En annan viktig utgångspunkt i detta sammanhang är att EU:s livsmedelsförsörjning inte får riskeras. Om avregleringar och liberaliseringar sker i någorlunda samma takt i samtliga större producentområden finns enligt utskottets mening ingen större risk för att EU:s livsmedelsproduktion drastiskt skulle minska. Om däremot en snabb och ensidig avreglering genomförs är risken uppenbar att andra världsdelars jordbrukare och industrier blir de enda vinnarna. Någon form av korrektiv bör dock alltid finnas om produktionen skulle nå en kritisk nedre gräns.

Givetvis skall jordbruk bedrivas inom ramen för en hållbar utveckling och omfattas av samma miljöhänsyn som andra verksamheter.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ222 (c) yrkande 2, MJ257 (kd) yrkande 13, N243 (fp) yrkande 2 och N382 (mp) yrkandena 10–12.

2. WTO-förhandlingar på jordbruksområdet (mom. 1)

Dan Ericsson (kd), Caroline Hagström (kd) och Eskil Erlandsson (c) anför:

I de pågående WTO-förhandlingarna måste Sverige och EU ställa mer bestämda krav utifrån de miljö- och djurskydds krav som ställs på svenskt och europeiskt jordbruk. Enligt vår mening krävs en mer offensiv hållning mot ett mer ekologiskt jordbruk, miljöaspekter och animalieproduktionen.

Jordbrukets multifunktionella betydelse, dvs. dess betydelse för att nå många olika samhällsmål, bl.a. säkra livsmedel, livsmedelsförsörjning, miljö- och landsbygdsutveckling, bör kunna utvecklas även efter de kommande förhandlingarna i WTO. Sverige bör ansluta sig till principerna för EU:s gemensamma jordbrukspolitik och i de kommande WTO-förhandlingarna slå vakt om den europeiska modellen för jordbruket och verka pådrivande för att den fortsatta liberaliseringen beaktar värdet av jordbrukets multifunktionalitet. Det svenska jordbrukets mervärden när det gäller miljöanpassning, säkra livsmedel och god djuromsorg får inte gå förlorade i den ständigt pågående strävan att åstadkomma lägre livsmedelspriser och ökad import. Vi anser att det är fullt möjligt att värna den europeiska modellen för jordbruket samtidigt som EU sänker sitt tullskydd gentemot omvärlden.

Det är positivt med gemensamma handelsregler på jordbruksområdet, men det är också av vikt att det europeiska jordbrukets intressen försvaras i kommande handelsförhandlingar. Regeringen måste inom EU agera på ett sådant sätt att Sverige får ett konstruktivt inflytande på utformningen av EU:s positioner inför handelsförhandlingarna och att specifika svenska handelsintressen tas till vara i förhandlingarna.

Vi anser att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *WTO-förhandlingar på jordbruksområdet* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000: MJ222 yrkande 2 och 1999/2000: MJ257 yrkande 13 och med avslag på motionerna 1999/2000: N243 yrkande 2 och 1999/2000: N382 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

3. WTO-förhandlingar på jordbruksområdet (mom. 1)

Kjell-Erik Karlsson (v), Jonas Ringqvist (v) och Marianne Samuelsson (mp) anför:

Som anføres i motion N382 (mp) måste, för att en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion skall kunna uppnås, förstörelsen av jord och vatten upphöra och människor få tillgång till odlingsbar mark. Lokalt anpassade uthålliga jordbruksprodukter måste utvecklas och bönderna ges rimliga produktionsvillkor. Jordbrukets multifunktionalitet är av stor vikt, liksom jordbrukets ansvar för bevarande av naturresurser, för utvecklingen och bevarandet av kulturlandskapet, för landsbygdsutvecklingen och för livsmedelssäkerheten. Balansgången mellan protektionism och jordbrukets multifunktionalitet är komplicerad, men liberaliseringen av handeln med jordbruksprodukter får inte bli ett självändamål som förstör förutsättningarna för en framtida hållbar livsmedelsproduktion. Mot denna bakgrund bör Sverige i WTO-förhandlingarna aktivt verka för att målet för framtida livsmedelssäkerhet, dvs. ett hållbart jordbruk som tar hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter, inte motverkas av jordbruksavtalet.

Vi anser att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *WTO-förhandlingar på jordbruksområdet* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: N382 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1999/2000: MJ222 yrkande 2, 1999/2000: MJ257 yrkande 13 och 1999/2000: N243 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

4. WTO-förhandlingar på jordbruksområdet (mom. 1)

Harald Nordlund (fp) anför:

Handeln med jordbruksprodukter är en nyckelfråga i WTO-förhandlingarna, inte minst för u-länderna. Det otillfredsställande utfallet av jordbruksförhandlingarna inom EU visar enligt min mening på behovet av liberaliseringar inom detta område. Det är anmärkningsvärt att Sverige accepterat att kostnaderna för jordbrukspolitiken inom EU skall öka. Som anføres i motion N243 (fp) bör Sverige med kraft verka för att EU:s föreslagna förhandlingsupplägg, som strävar till att upprätthålla status quo vad gäller de stora jordbruksstöden, inte accepteras. Om förhandlingarna skall kunna leda till ökade handelsmöjligheter måste strävan vara att uppnå längre gående liberaliseringar av handeln med jordbruksprodukter än vad kommissionen för närvarande tycks vara villig att godta. Samtidigt är det viktigt att konsumenternas säker-

het tryggas genom ett förbättrat universellt regelverk för miljö- och folkhälso-
soskydd.

Jag anser att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *WTO-förhandlingar på jordbruksområdet*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N243 yrkande 2
och med avslag på motionerna 1999/2000:MJ222 yrkande 2,
1999/2000:MJ257 yrkande 13 och 1999/2000:N382 yrkande 11 som
sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

5. Livsmedelssäkerhetens roll i jordbruksavtalet m.m. (mom. 2)

Marianne Samuelsson (mp)) anför:

Som anføres i motion N382 (mp) har Sverige tidigare hävdade att hänsyn skall
tas till nettoimporterande u-länders livsmedelssäkerhet, vilket inte har accep-
terats inom EU. Det är emellertid av största vikt att Sverige i jordbruksför-
handlingarna driver frågan om integrering av livsmedelssäkerhet i artikel 20 i
jordbruksavtalet som en s.k. non-trade issue. Vidare bör livsmedelssäkerhet
ges en överordnad och operationaliserad roll i avtalet. Detta innebär, förutom
påskyndande av avvecklingen av exportsubventioner i de rika länderna, att
importfrämjande åtgärder såsom skyddstullar, stödåtgärder eller s.k. minimi
access-kvoter skall kunna genomföras i syfte att öka livsmedelssäkerheten i
u-länderna.

Jag anser att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *livsmedelssäkerhetens roll i jordbruksavtalet m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N382 yrkandena 10
och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,